

KRONOLOGIJA PRIZADEVANJ ZA UMIK ZAUPNOSTI IZ OROŽARSKIH DOKUMENTOV

Poslanec Tadej Slapnik je dne 28.2.2011 v skladu z 12., 16. in 17. členom Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ – UPB2) (Ur. l. RS št. 51/06) (v nadaljevanju ZDIJZ) od MORS zahteval, da mu pošlje dokumente, tudi tiste, označene s stopnjo tajnosti, ki se nanašajo na trgovino z orožjem v letih 1991-1994 in ki jih je ministrstvo posredovalo:

1. Preiskovalni komisiji DZRS za parlamentarno preiskavo o vpletenosti in odgovornosti nosilcev javnih funkcij v zvezi z najdbo orožja na mariborskem letališču (vodil: Zoran Madon),
2. Preiskovalni komisiji DZ RS o vpletenosti in odgovornosti nosilcev javnih funkcij v zvezi z najdbo orožja na mariborskem letališču in orožjem v skladišču Ložnica (vodil: Rudolf Moge),
3. Komisiji za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb (dokumente, ki jih je komisija uporabila kot podlago za pripravo Poročila o delu Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb za leto 2004 in 2005, v delu, ki se nanaša na trgovino z orožjem).

O zahtevi je pristojni organ MORS odločil z odločbo z dne 30.3. 2011, št. 090-22/2011-2, s katero je zahtevo poslance Tadeja Slapnika v celoti zavrnil. V obrazložitvi izpodbijane odločbe je organ zgolj povzel zahtevo prosilca, nato pa zgolj na kratko najprej preveril ali gre pri zahtevanih informacijah za informacije javnega značaja. Organ MORS je navedel, da je bilo ugotovljeno, da so dokumenti, ki so predmet zahteve, na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in arhivih (v nadaljevanju ZVDAGA) in v skladu s 55 členom Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva, ki določa načela in merila za vrednotenje dokumentarnega gradiva, proglašeni za arhivsko gradivo, za katerega veljajo določbe ZVDAGA, ZDIJZ pa le v delu, ki določa, da arhivsko gradivo ni informacija javnega značaja. Po presoji organa MORS je zahtevana dokumentacija sodi med arhivsko gradivo, zato je zahtevo prosilca, v skladu z drugim odstavkom 4. Člena ZDIJZ zavrnil.

Hkrati se je poslanec Tadej Slapnik odločil, da bo tako na vlado kot tudi pristojni državni organ, ki hrani največ omenjenih dokumentov o trgovini z orožjem, MORS, naslovil tako pisno poslansko pobudo kot tudi vprašanje, v katerem je predsednika vlade in ministrico za obrambo najprej povprašal, koliko sredstev iz trgovine z orožjem je bilo evidentirano v proračunu ministrstva za obrambo oz. v integralnem proračunu, kam so se nakazovala oziroma za kaj so se porabljala sredstva, nato pa pozval, da umakne oznake zaupnosti iz vseh ključnih dokumentov med letoma 1990 in 2010, ki zadevajo trgovino z orožjem. Tako MORS kot vlada sta poslansko vprašanje oz. pobudo kot kaže besedilo odgovorov usklajeno zavrnila sklicujoč se na Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (arhivsko gradivo, označeno kot tajno, se ne posreduje javnosti) in DEKLARACIJO V ZVEZI Z UMIKOM TAJNOSTI IZ VSEH DOKUMENTOV NEKDANJEGA PREDSEDSTVA REPUBLIKE SLOVENIJE, PREDSEDNIKA REPUBLIKE SLOVENIJE, VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE, PREISKOVALNIH KOMISIJ DRŽAVNEGA ZBORA, KOMISIJE ZA NADZOR VARNOSTNIH IN OBVEŠČEVALNIH SLUŽB, MINISTRSTVA ZA OBRAMBO, MINISTRSTVA ZA NOTRANJE ZADEVE, SLOVENSKE OBVEŠČEVALNO VARNOSTNE SLUŽBE V DELIH, KI SE NANAŠAJO NA PRIPRAVE IN IZVEDBO OSAMOSVOJITVE IN OBRAMBE REPUBLIKE SLOVENIJE TER NABAV OBOROŽITVE IN VOJAŠKE OPREME DO LETA 2000 IN DELIH, KI SE NANAŠAJO NA POMOČ REPUBLIKI HRVAŠKI IN REPUBLIKI BOSNI IN HERCEGOVINI ter s tem povezanim posebnim zakonom.

Odgovor MORS: "Navedena dokumentacija v zvezi s tako imenovano trgovino z orožjem se po letu 2007 v Ministrstvu za obrambo hrani v skladu z dopisi Arhiva Republike Slovenije (št. 62510-20/2006/4, z dne 20.11.2007, št. 62510-20/2006/9, z dne 12.2.2008 in št. 62510-20/2006/10, z dne 17.3.2008) kot arhivsko gradivo, ki je v urejenem stanju in tehnično opremljeno v skladu s predpisi, do izročitve Arhivu Republike Slovenije ter se ga ne

posreduje javnosti. Glede na odločitve Državnega zbora Republike Slovenije, sprejete na izredni seji 12.4.2011 v zvezi z obravnavano tematiko na katero se nanaša tudi poslansko vprašanje, pa bo poslansko vprašanje možno ponovno proučiti z vidika izvedbe, ko bo sprejet predviden posebni zakon. Pri tem dodajamo še, da so tudi v začetku 90. let zaključne račune Ministrstva za obrambo pregledovale pristojne službe (SDK)."

Odgovor Vlade: " Poleg drugih ministrstev in SOVA, določene dokumente iz 90. let v zvezi s tako imenovano trgovino z orožjem, hrani tudi Ministrstvo za obrambo. Navedeni dokumenti se po letu 2007, hranijo v skladu z dopisi Arhiva Republike Slovenije (št. 62510-20/2006/4, z dne 20.11.2007, št. 62510-20/2006/9, z dne 12.2.2008 in št. 62510-20/2006/10, z dne 17.3.2008) kot arhivsko gradivo, ki je urejenem stanju in tehnično opremljeno v skladu s predpisi, do izročitve Arhivu Republike Slovenije ter se ga ne posreduje javnosti. Vlada Republike Slovenije ocenjuje, da bo v skladu z odločitvijo Državnega zbora Republike Slovenije, sprejeti na izredni seji, ki je bila 12.4.2011, v zvezi s tematiko na katero se nanaša tudi poslanska pobuda, možno ponovno proučiti uresničljivost poslanske pobude, ko bo sprejet predviden poseben zakon."

Zoper odločbo organa MORS je prosilec Tadej Slapnik dne 11.4.2011 vložil pritožbo, v kateri je navedel, da se z obrazložitvijo izpodbijane odločbe ne strinja iz razlogov napačne uporabe materialnega prava. Po prepričanju prosilca je organ pri odločanju napačno uporabil določbe ZVGDA, Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva in ZDIJZ, na podlagi katerih naj zahteva za dostop do informacij javnega značaja ne bi bila možna.

Za pritožbo zoper odločitev MORS se je poslanec Tadej Slapnik odločil, potem ko je po obravnavi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih v državnem zboru in razpisu referendumu za ta zakon ter prirejanju dokumentov v zadevi Velikovec (za oboje nosi odgovornost SDS), postalo jasno, da je tako pri dokumentih SOVE kot tudi MORSA glede trgovine z orožjem in možnostjo njihovega posredovanja javnosti prihajalo do manipulacij in zlorab. Slednjih je bila deležna tudi informacijska pooblaščenka, ki je v podobnih primerih doslej že zavrnila pritožbe oziroma prosilecem ni omogočila dostopa do teh informacij oziroma ni pozvala pristojnega organa in vlade, da umaknejo oznake tajnosti (slednjega ob manipulaciji z arhivskim gradivom niti ni mogla storiti, saj arhivsko gradivo ni v njeni pristojnosti).

Iz obeh primerov je namreč postalo razvidno, da arhivsko gradivo nastane tako, da se iz dokumentarnega gradiva organa odbere gradivo, ki ima značaj arhivskega gradiva. Tako odbrano gradivo oz. arhivsko gradivo pa do roka izročitve Arhivu RS (ZVDAGA določa, da se arhivsko gradivo izroči Arhivu RS najkasneje 30 let po nastanku gradiva) hrani organ, poleg tega se organ sam znotraj omenjenega roka odloča, kdaj bo gradivo izročil Arhivu RS. Odbrano gradivo oz. arhivsko gradivo pa se do izročitve Arhivu RS ne uporablja po določbah ZVDAGA, kar pomeni, da se zanj uporabljajo določbe drugih predpisov, torej tudi ZDIJZ. Dostop in uporaba odbranega gradiva oziroma arhivskega gradiva organa se torej, dokler gradivo ne bo izročeno Arhivu RS, omogoča v skladu z ZDIJZ in drugimi predpisi.

Organ MORS je pritožbo prosilca kot neutemeljeno, vendar dovoljeno, pravočasno in vloženo s strani upravičene osebe, z dopisom z dne 25.5.2011, št. 090-22/2011-5 poslal v odločanje Informacijski pooblaščenki.

Informacijska pooblaščenka je dne 27.10.2011,1 o pritožbi Tadeja Slapnika, poslanca poslanske skupne Zares, zoper odločbo Republike Slovenije Ministrstva za obrambo, v zadevi dostopa do informacij javnega značaja in zahteve za umik stopenj tajnosti izdalo odločbo št. 090-107/2011/3, ki se glasi:

1. Pritožbi prosilca zoper odločbo Ministrstva za obrambo št. 090-22/2011-2 z dne 30.3.2011 **se ugotovi in izpodbijana odločba odpravi.**
2. Organ (MORS) mora zahtevo prosilca za umik tajnosti z dne 24.3.2011, najpozneje v petnajstih delovnih dneh od vročitve odločbe, skupaj s predlogom odločitve predstojnika organa, poslati v odločanje Vladi RS. Vlada RS je dolžna o zahtevi odločiti v naslednjih petnajstih delovnih dneh od prejema zahteve.

Pooblaščenec je v obrazložitvi odločbe ugotovil tudi bistvene kršitve pravil postopka in pojasnil, da bi morala o zahtevi za umik stopnje tajnosti, v skladu z 2. Odstavkom 21. Člena ZDIJZ, na predlog predstojnika organa (MORS) odločati Vlada RS. Organ pa tega ni storil in je o zahtevi odločal sam oz. o njej sploh ni vsebinsko odločil. V skladu z 2. odstavkom 237. Člena ZUP se za bistveno kršitev pravil upravnega postopka v vsakem primeru šteje, če je odločbo izdal stvarno nepristojen organ. In to po mnenju Pooblaščenca pomeni, da je organ (MORS) s tem, ko zahteve za umik tajnosti ni posredoval v odločanje pristojnemu organu, storil absolutno bistveno kršitev pravil upravnega postopka.

***Več v odločbi**

Tadej Slapnik poziva predsednika Vlade RS Boruta Pahorja, da ukrepa zoper odgovorno osebo organa MORS dr. Ljubico Jelušič zaradi ugotovljene absolutne bistvene kršitve pravil upravnega postopka.

Boruta Pahorja javno poziva, da se osebno zavzame, da bo Vlada RS o umaknila tajnosti iz dokumentov o trgovini z orožjem v obdobju med 1991 in 1994 na prvi naslednji seji – po možnosti že ta četrtek, zagotovo pa še pred predčasnimi volitvami 4.12.2011.